

**Koncepcja nowej polityki regionalnej
w perspektywie średniookresowej
(do roku 2020?)**

dr Piotr Żuber

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

Katowice, 8 czerwca 2009 r.

Przesłanki do refleksji nad krajową polityką regionalną

Uwarunkowania zewnętrzne

- ✓ Debata nad przyszłością polityki spójności (KE) i regionalnej (OECD)
- ✓ Nowe wyzwania, np. globalizacja, demografia, energia, kryzys
- ✓ Uzależnienie od celów i mechanizmów polityki spójności

Uwarunkowania krajowe

- ✓ Od roku 2007 decentralizacja zarządzania środkami UE (RPO)
- ✓ Porządkowanie polityki rozwoju – KSRR elementem całościowego systemu planowania społeczno-gospodarczo-przestrzennego wprowadzona ustawą z 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w zw. z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności
- ✓ Wzmocnienie i unowocześnienie polityki regionalnej – wprowadzenie nowego paradygmatu
- ✓ Ocena skuteczności polityk publicznych w odniesieniu do terytoriów konieczność zwiększenia efektywności polityki regionalnej- wykorzystanie doświadczeń związanych z funduszami UE

Debata i refleksje dotyczące polityki regionalnej/polityki spójności UE

DYSKUSJA NA POZIOMIE KOMISJI EUROPEJSKIEJ

✓ **Regiony 2020.** Ocena przyszłych wyzwań regionów UE. Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej, Komisja Europejska, listopad 2008 r.

✓ **Raport F. Barca:** An agenda for a reformed cohesion policy. A place-based approach to meeting EU challenges and expectations, kwiecień 2009 r.

✓ **Reflection paper KE** nt. przyszłości polityki spójności, kwiecień 2009 r. i Podsumowanie konsultacji **Zielonej Księgi ws. spójności terytorialnej** – nieformalne spotkanie ministrów (22-24 kwietnia 2009 r.)

DYSKUSJA W RAMACH OECD

✓ **Background i Policy Report,** luty 2009 r. Spotkanie ministerialne (30-31.III.2009).

Dyskusja nad przyszłością polityki spójności UE (polskie propozycje)

Zmiana paradygmatu

- wzmacnianie konkurencyjności regionów i odblokowanie procesów wzrostowych przez pełniejsze wykorzystanie przewag konkurencyjnych i potencjałów rozwojowych
Konwergencja przez Konkurencyjność
- ukierunkowanie na wymiar terytorialny/ na terytorium –powrót do korzeni

Koncentracja na ograniczonej liczbie celów

- długofalowych inwestycjach w regionalne determinanty wzrostu
- działaniach stanowiących wartość dodaną w stosunku do krajowych polityk regionalnych

Szersze stosowanie zintegrowanego podejścia

- hierarchizacja polityk oraz ściśle powiązanie instrumentów realizacji, harmonizacja ich zasad działania
- unifikacja instrumentów realizacji (połączenie obu funduszy strukturalnych w jednolity instrument albo powrót do koncepcji programów wielofunduszowych)
- instrumenty ROW (powrót do PS albo nowe, efektywne mechanizmy koordynacji WPR-PS)

Dyskusja nad przyszłością polityki spójności UE (polskie propozycje)

Racjonalizacja systemu wdrażania

- zorientowanie zarządzania, monitorowania, ewaluacji i kontroli na aspekty jakościowe

Zwiększenie znaczenia ewaluacji

- usprawnienie systemu monitorowania rzeczowego
- skoncentrowanie ewaluacji na oddziaływaniu gospodarczym, społecznym i terytorialnym
- więcej ocen w odniesieniu do komplementarnych polityk horyzontalnych i sektorowych polityk UE oraz do krajowych polityk regionalnych, zorientowanie ewaluacji na efektywność instytucjonalną
- lepsze zdefiniowanie wskaźników pomiaru rozwoju, stworzenie jednolitej bazy wskaźników

Debata i refleksje dotyczące polityki regionalnej w Polsce

- ✓ **Refleksje do dyskusji. MRR. Czerwiec 2008**
- ✓ **Raporty grup roboczych nt. przyszłości polityki regionalnej** (cele, wdrażanie – przyszłość kontraktów wojewódzkich, koordynacja z innymi politykami). Jesień 2008
- ✓ **Prace w obrębie zespołu roboczego – opracowania, analizy na potrzeby polityki regionalnej w Polsce, zmian polityki spójności UE** (www.mrr.gov.pl)
- ✓ **Przegląd Terytorialny Polski. OECD. Listopad 2008.**
- ✓ **Tezy i Założenia przyjęte przez RM. Grudzień 2008**
- ✓ **Raport rozwój regionalny W Polsce 2009. MRR. Maj 2009**
- ✓ **Równoległe prace nad Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju**

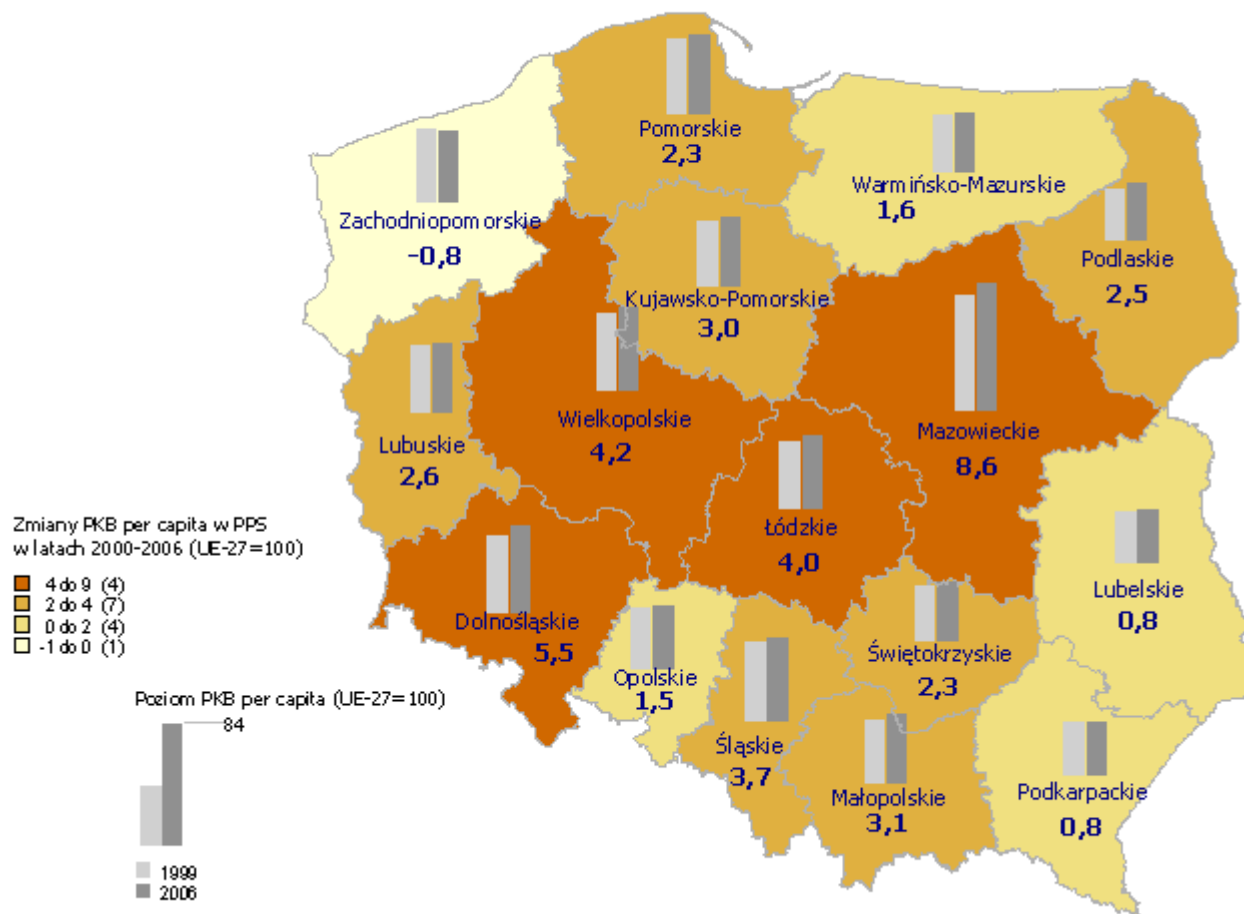
Raportu Rozwój Regionalny w Polsce 2009

Główne wnioski

- Wysokiemu wzrostowi gospodarczemu i zwiększeniu poziomu konwergencji zewnętrznej towarzyszył **wzrost zróżnicowań** regionalnych w kraju
- **Rozwój miast (w tym największych) stanowi czynnik napędowy rozwoju regionalnego,**
- Warunkiem rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich jest wzmacnianie **sektora pozarolniczego** oraz **zwiększenie dostępności do podstawowych (z punktu widzenia rozwoju) usług publicznych**
- Warunkiem poprawy spójności wewnętrznej Polski jest zwiększenie tempa wzrostu gospodarczego **w regionach słabiej rozwiniętych**, poprzez inwestycje w regionalne determinanty wzrostu (przy wykorzystaniu ich endogenicznych możliwości rozwoju)
- Zwiększenie **aktywności zawodowej** ludności, jak też wzmacnianie kapitału społecznego stanowi istotny czynnik ożywienia rozwoju gospodarek regionalnych oraz poprawy poziomu życia
- **Wzrost nakładów inwestycyjnych prywatnych i publicznych** na niektóre elementy infrastruktury (koncentracja !) jest warunkiem zwiększenia atrakcyjności regionów i podnoszenia ich konkurencyjności

Raportu Rozwój Regionalny w Polsce 2009

Główne wnioski

Wyzwania dla krajowej polityki regionalnej (uwzględniające trendy rozwojowe UE i PL)

- Wykorzystanie endogenicznych czynników rozwoju – potencjału dla wzrostu (aglomeracje, kultura, środowisko),
- Tworzenie i absorpcja innowacji
- Odpowiedź na negatywne trendy demograficzne (ubytek ludności)
- Pełne wykorzystanie zasobów pracy i zwiększenie ich wydajności
- Zapewnienie bezpieczeństwa energetyczno – klimatycznego
- Podwyższenie zdolności instytucjonalnej do zarządzania rozwojem na poziomie krajowym i regionalnym
- W układzie przestrzennym - zapobieganie procesom marginalizacji (Polska Wschodnia?, niektóre peryferyjne obszary wiejskie, obszary przemysłowe, obszary degradacji społ-gosp w miastach, niektóre małe miasta tracące funkcje)

Koncepcja nowej polityki regionalnej

- ✓ Nowy przedmiot polityki: wykorzystanie potencjału endogenicznego vs. reagowanie na zróżnicowania regionalne
- ✓ Wprowadzenie i przestrzeganie zasad: koordynacji, koncentracji, partnerstwa, wielopoziomowego rządzenia, monitorowania, ewaluacji
- ✓ Usprawnienie realizacji polityk publicznych mających oddziaływanie regionalne: lepsza integracja i koordynacja dzięki polityce regionalnej jako integralnej części polityki rozwoju
- ✓ Polityka regionalna jest wspólną polityką podmiotów publicznych: odejście od polityki inter- i intraregionalnej
- ✓ Ścisłe powiązanie polityki regionalnej z polityką przestrzenną: bez ograniczenia do sztywnych podziałów administracyjnych
- ✓ Większa koordynacja działań rządu i samorządów województw: kontrakt (lub inny mechanizm) jako mechanizm uzgadniania najważniejszych przedsięwzięć istotnych z punktu widzenia strategii rozwoju regionalnego

Definicja polityki regionalnej wg Tez i założeń do KSRR

Polityka regionalna, która stanowi integralną część polityki rozwoju, to świadoma i celowa działalność podmiotów publicznych, oddziałująca na wszystkich aktorów publicznych i niepublicznych. Polityka ta charakteryzuje się ukierunkowanymi przestrzennie celami, formułowanymi w odniesieniu do regionów

Stary i nowy paradygmat polityki regionalnej (1)

	Stary paradygmat	Nowy paradygmat
Strategie	Podejście sektorowe	Zintegrowane przedsięwzięcia rozwojowe
Cele	<p>KONKURENCYJNOŚĆ: Słowo - wytrych: wskazywanie wielu elementów jako czynników konkurencyjności, w efekcie nakładanie się różnorodnych nieskoordynowanych działań</p>	<p>KONKURENCYJNOŚĆ: Główny element nowej polityki regionalnej (dyfuzja wzrostu) Precyzyjnie określone czynniki konkurencyjności i strategicznie wybrane kierunki jej poprawiania Wielosektorowe zintegrowane podejście</p>
	<p>WYRÓWNYWANIE: Duży nacisk na działania wyrównawcze, jednak efekt przeciwny do zamierzanego - pogłębianie się zróżnicowań, rozpraszanie środków</p>	<p>Działania „wyrównawcze” w węższym zakresie. Istotne dla całego kraju, na wybranych obszarach, dla odkrywania i wykorzystywania ich potencjałów, pozwalające osiągnąć „masę krytyczną” niezbędną do dalszego rozwoju</p>
Narzędzia	Subsydia i pomoc publiczna	Łączenie instrumentów miękkich i twardych, otoczenie biznesowe, kapitał społeczny, sieciowanie, lepsza koordynacja

Stary i nowy paradygmat polityki regionalnej (2)

	Stary paradygmat	Nowy paradygmat
Wymiar terytorialny	Regiony traktowane homogenicznie, bez uwzględniania ich wewnętrznej i zewnętrznej różnorodności. Słabo uwzględniony wymiar terytorialny, prymat podejścia sektorowego, „algorytm biedy”	Podejście terytorialne we wszystkich działaniach rozwojowych (dostrzeganie różnorodności, silna koordynacja, zarządzanie wielopoziomowe). Zintegrowane dedykowane programy dla obszarów strategicznej interwencji
Jednostki terytorialne	Jednostki administracyjne. Brak uwzględnienia relacji miast-wieś w instrumentach polityki, obszary wiejskie postrzegane jednakowo w całym kraju.	Jednostki funkcjonalne. Zróżnicowane podejście do różnych typów terytoriów. Polityka dostosowana do miejsc z uwzględnieniem zależności obszarów generujących wzrost, obszarów powiązanych funkcjonalnie i obszarów peryferyjnych
Aktorzy	Rząd	Wszystkie szczeble administracji rządowej i samorządowej, aktorzy społeczni i przedstawiciele biznesu – „empowerment of multi-level governance”

Cele polityki regionalnej kraju na lata 2010-2020

Wstępny projekty KSRR w przygotowaniu

Strategicznym celem polityki regionalnej kraju jest:

Wykorzystanie specyficznie terytorialnych czynników rozwoju oraz budowa zdolności do przyciągania zewnętrznych zasobów dla kreowania wzrostu i zatrudnienia w horyzoncie średnioterminowym

Cele polityki regionalnej kraju na lata 2010-2020

Wstępny projekty KSRR w przygotowaniu

Cele szczegółowe polityki regionalnej kraju:

1. Podnoszenie konkurencyjności polskich województw poprzez inwestycje w wybrane czynniki rozwoju (zasoby ludzkie, infrastruktura transportowa, infrastruktura otoczenia biznesu),
2. Przeciwdziałanie procesom marginalizacji (dywergencji) na obszarach problemowych poprzez wspomaganie procesów restrukturyzacyjnych i tworzenie warunków dla dostarczania określonego poziomu usług (usługi komunalne, transportowe, edukacyjne, zdrowotne – wybrane). Obszary problemowe odnoszą się do województw (np.. Polska Wschodnia), j. funkcjonalnych miasta, wiejskie obszary peryferyjne bądź inne terytoria)
3. Usprawnianie planowania i realizacji polityk publicznych mających istotny wpływ terytorialny (regionalny) poprzez koordynację, usprawnienie mechanizmów wieloszczeblowego zarządzania, sieciowanie, podwyższenie jakości kadr, dostosowania o charakterze finansowym , prawnym i instytucjonalnym, itp..

II Regionalne Forum Rozwoju Województwa Śląskiego

Dziękuję za uwagę

dr Piotr Żuber
Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
polityka.regionalna@mrr.gov.pl